

Sygn. akt III AUa 323/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSO del. Joanna Janiszewska-Ziołek
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2016 r. w Gdańsku

sprawy T. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 października 2015 r., sygn. akt IV U 474/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, w ten sposób, że przyznaje T. K. prawo do emerytury od 09 października 2015 r.;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz T. K. kwotę 135,00 (sto trzydzieści pięć 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo SSO del. Joanna Janiszewska-Ziołek

Sygn. akt III AUa 323/16

UZASADNIENIE

T. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 12 czerwca 2015 roku odmawiającej mu prawa do emerytury.

W petitum odwołania T. K. wniósł o przyznanie prawa do emerytury od dnia (...)r., tj. ukończenia przez niego 60 roku życia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał całkowicie zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy we Wrocławku – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem dnia 16 października 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu T. K. prawo do emerytury od dnia 18 maja 2015 roku (pkt 1) oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 2) – sygn. akt IV U 474/15.

Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

T. K. urodził się (...).

W okresie od 11.09.1972 r. do 30.06.1988 r. T. K. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D. (od 11.09.1971 r. do 10.09.1972 r. pracował jako uczeń, a w latach 1975-1977 odbył zasadniczą służbę wojskową), które zajmowało się produkcją prefabrykatów tj. płyt chodnikowych, pustaków, bloczków, słupów energetycznych, koryt świńskich - gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie jako betoniarz-zbrojarz i operator betoniarki - wówczas zalewał betonem wcześniej przygotowane przez użycie oleju ceramicznego i uzbrojone formy oraz obsługiwał betoniarkę w środowisku pracy charakteryzującym się hałasem, zapyleniem i wibracjami (z silosów z góry, poprzez wciśnięcie przycisku uruchamiającego wibrator, dozował poszczególne rodzaje kruszyw), a także jako pracownik betoniarni pracował jako kierowca ciągnika – wówczas rozwoził beton na poszczególne stanowiska zgodnie z zapotrzebowaniem.

W dniu 18 maja 2015 roku T. K. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z wnioskiem o przyznanie emerytury.

W trakcie toczącego się postępowania ZUS uznał, że na dzień 1.01.1999 r. wnioskodawca udowodnił posiadanie okresów składkowych i nieskładkowych w łącznej ilości 27 lat, 3 miesięcy i 19 dni, w tym 10 lat, 5 miesięcy i 9 dni pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (okres zatrudnienia w (...) S.A. we W. od 4.07.1998 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku kierowca autobusu).

Decyzją z dnia 12 czerwca 2015 roku ZUS odmówił T. K. prawa do emerytury z uwagi na fakt, iż nie udowodnił wymaganego przepisami prawa ubezpieczeń społecznych okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Nie uwzględniono jako pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresu zatrudnienia od 11.09.1971 r. do 30.06.1988 r. w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D., gdyż nie został on wystarczająco udowodniony.

T. K. jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego - wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Powyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie trwania postępowania, przede wszystkim w postaci dokumentów zebranych w aktach osobowych wnioskodawcy dot. jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D. oraz w aktach emerytalnych organu rentowego. Przedmiotowy materiał Sąd I instancji uznał za rzetelny i wiarygodny, uznając, że brak jest przesłanek, by odmówić dokumentom zebranych w aktach emerytalnych organu rentowego oraz dokumentom zgromadzonym w aktach osobowych wnioskodawcy dot. jego zatrudnienia w w/w zakładzie pracy przymiotu wiarygodności.

W ocenie Sądu I instancji poprzez zeznania świadków H. P. i L. W. zostało bezspornie wykazane, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D., wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie jako

betoniarz-zbrojarz i operator betoniarki, a także jako pracownik betoniarni pracował jako kierowca ciągnika. Sąd zwrócił uwagę, że pomimo upływu czasu świadkowie zeznawali w sposób dość szczegółowy i pozbawiony jakichkolwiek wewnętrznych sprzeczności. W konsekwencji Sąd Okręgowy nadał przymiot wiarygodności zeznaniom wzmiankowanych świadków. Tym bardziej, iż nie stoją one w najmniejszej choćby sprzeczności z konkluzjami płynącymi z analizy wiarygodnych dokumentów zebranych w aktach osobowych wnioskodawcy dot. jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D..

W świetle poczynionych powyżej ustaleń Sąd Okręgowy nadał również przymiot wiarygodności zeznaniom wnioskodawcy, albowiem są one skorelowane z ustalonym w sprawie stanem faktycznym. W szczególności znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków H. P. i L. W. oraz angażach znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy dot. jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D., a także konkluzjach świadectw pracy z 30.06.1988 r. (w aktach osobowych wnioskodawcy dot. jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D.).

Sąd Okręgowy wskazał, że spór pomiędzy stronami sprowadzał się do tego, czy wnioskodawca może wykazać się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Drugą kwestionowaną przez organ rentowy przesłankę, tj. złożenie przez niego jako członka OFE wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa, T. K. spełnił bowiem na etapie postępowania jurysdykcyjnego – przedmiotowy wniosek złożył na rozprawie w dniu 9 października 2015 roku. W tym kontekście Sąd zauważył, że stosownie do art. 316 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma ono zatem charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie legalności decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy w tym w zakresie merytorycznej trafności wydanej decyzji lub jej braku. Zasadą jest zatem, iż sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania, a jedynie wyjątkowo może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji. Wyjątek taki jest obwarowany szeregiem zastrzeżeń, takich jak oczywistość prawa do świadczenia i pewność co do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy przez organ rentowy w razie ponownego zgłoszenia wniosku (vide: wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 152/04). Tym samym art. 316 § 1 k.p.c. znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy chodzi o przesłankę świadczenia mającą za przedmiot dyskrecjonalne oświadczenie samego ubezpieczonego, którego organ rentowy jest tylko adresatem. A zatem w sytuacji takiej jak w niniejszej sprawie – samo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa przez ubezpieczonego ubiegającego się o emeryturę w obniżonym wieku wiąże organ rentowy i tym samym implikuje oczywistość prawa do świadczenia i pewność co do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy przez organ rentowy w razie ponownego zgłoszenia wniosku o świadczenie przy kwestionowaniu jedynie przedmiotowej przesłanki.

Wnioskodawca w trakcie procesu wywodził, że był zatrudniony przez okres ponad 15 lat w szczególnych warunkach pracując w takowych także w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D.. Na poparcie swego stanowiska wnosił o przesłuchanie wskazanych wyżej świadków.

Pozwany organ rentowy twierdził natomiast, że wnioskodawcy nie należy się wcześniejsza emerytura, o której mowa w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) oraz w zw. z § 4 ust.1 pkt 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Zgodnie z powołanymi przepisami ubezpieczonemu mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli na dzień

1 stycznia 1999 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów w wymiarze co najmniej 15 lat oraz osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, a także nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca – na którym ciążył w tym zakresie ciężar dowodu - wykazał, iż w ramach swojego zatrudnienia przez okres ponad 15-stu lat pracował w szczególnych warunkach.

Sporną okoliczność Sąd I instancji wywiódł z zeznań wnioskodawcy i świadków H. P. oraz L. W., a także dokumentów zawartych

w aktach osobowych wnioskodawcy, w tym przede wszystkim jego angaży oraz świadectw pracy z 30.06.1988 r., z których jednoznacznie wynika, że w okresie od 11.09.1972 r.

do 30.06.1988 r. T. K. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D. (od 11.09.1971 r. do 10.09.1972 r. pracował jako uczeń, a w latach 1975-1977 odbył zasadniczą służbę wojskową), które zajmowało się produkcją prefabrykatów tj. płyt chodnikowych, pustaków, bloczków, słupów energetycznych, koryt świńskich, gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie jako betoniarz-zbrojarz i operator betoniarki - wówczas zalewał betonem wcześniej przygotowane przez użycie oleju ceramicznego i uzbrojone formy oraz obsługiwał betoniarkę w środowisku pracy charakteryzującym się hałasem, zapyleniem i wibracjami (z silosów z góry, poprzez wciśnięcie przycisku uruchamiającego wibrator, dozował poszczególne rodzaje kruszyw), a także jako pracownik betoniarni pracował jako kierowca ciągnika – wówczas rozwoził beton na poszczególne stanowiska zgodnie z zapotrzebowaniem.

Stanowisko zbrojarza zostało uznane za stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych na mocy wykazu A, dział V, poz. 4, pkt 1 – załącznika

do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych

przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia

na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6), a charakter pracy (prace zbrojarskie), wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach, jest tożsamy ze wskazanym w wykazie A dziale V poz. 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z kolei stanowisko betoniarza zostało uznane za stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych na mocy wykazu A, dział V, poz. 4, pkt 3 – załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych

przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia

na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6), a charakter pracy (prace betoniarskie), wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach, jest tożsamy ze wskazanym w wykazie A, dziale V, poz. 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Stanowisko operatora betoniarki – betoniarza zostało uznane za stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych na mocy wykazu A, dział V, poz. 4, pkt 5 – załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6), a charakter pracy (prace betoniarskie), wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach, jest tożsamy ze wskazanym w wykazie A, dziale V, poz. 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stanowisko kierowcy ciągnika zostało natomiast uznane za stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych na mocy wykazu A, dział VIII, poz. 3, pkt 1 – załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6), a charakter pracy (prace kierowców ciągników), wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach, jest tożsamy ze wskazanym w wykazie A, dziale VIII, poz. 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Sąd Okręgowy zauważył, iż zgodnie z aktualnym i utrwalonym stanowiskiem judykatury okres stałego wykonywania prac wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nawet na dwóch stanowiskach wymienionych w odpowiednich zarządzeniach resortowych uzasadnia zakwalifikowanie okresu takiej pracy do stażu pracy w warunkach szczególnych (kryterium pełnego wymiaru czasu pracy jest spełnione nawet wówczas,

gdy pracownik nie jest zatrudniony na jednym stanowisku wymienionym w odpowiednim zarządzeniu resortowym, lecz kilku - byleby były to stanowiska wymienione w odpowiednich zarządzeniach resortowych i przy pracach wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). W tej zatem kwestii Sąd w pełni zaaprobował zapatrywanie Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 stycznia 2012 roku, zgodnie z którym pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok SN z dn. 27.01.2012 r., II UK 103/11, LEX 1130388). Zasadność zapatrywania Sądu Okręgowego potwierdza również pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2012 roku (I UK 227/11, LEX 1157544) zgodnie, z którym

z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy. Nie jest więc dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, z czego a contrario wynika, że mogą i powinny być uwzględnione takie równocześnie wykonywane czynności, które miały szkodliwy wpływ na zdrowie zatrudnionego, bo zostały uznane przez ustawodawcę za pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w okresie od 11.09.1971 r. do 10.09.1972 r. T. K. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D. w charakterze ucznia, a zatem nie wykonywał pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, co w świetle unormowań rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze uniemożliwia ewentualne zakwalifikowanie przedmiotowego okresu jako pracy w warunkach szczególnych. W myśl art. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy

(Dz. U. z 1958 r. Nr 45, poz. 226 ze zm.) młodocianymi w rozumieniu tej ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia, a zatem w okresie zatrudnienia w celu nauki zawodu wnioskodawca, urodzony dnia (...), miał status prawny osoby młodocianej. Z art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o nauce zawodu wynika, że młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani są do doksztalcania się w zakresie obranego zawodu

do czasu ukończenia 18 lat życia. Jeżeli młodociany nie zakończył nauki zawodu przewidzianej w art. 4 ust. 1 do ukończenia 18 lat życia, obowiązek doksztalcania się jego może być przedłużony nie więcej niż o 1 rok, o ile doksztalcanie dotyczy obranego zawodu. Stosownie do treści art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o nauce zawodu czas pracy młodocianych

w wieku od lat 15 do 16 wynosi 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo, natomiast w wieku powyżej 16 lat obowiązuje ich normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy. Treść przepisu art. 13 ust. 3 ustawy o nauce zawodu wskazuje, że do czasu pracy młodocianych,

o których mowa w ust. 1 i 2 wlicza się czas doksztalcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3

bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy, czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Uwzględniając treść powołanych wyżej przepisów ustawy o nauce zawodu, brak jest zatem, zdaniem Sądu

I instancji, podstaw do przyjęcia, że w okresie nauki zawodu wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Powyższe stanowisko znajduje oparcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie II UK 69/10 (publik. LEX nr 786387), w którym Sąd ten stwierdził, że okres nauki zawodu odbywanej przed dniem 1 stycznia 1975 r. w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy o nauce zawodu był w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych okresem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Nie jest to jednak wystarczające do uznania tych okresów za okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odnosnie zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej Sąd Okręgowy wskazał, iż praca wnioskodawcy - przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej – stanowiła pracę zaliczoną

do pierwszej kategorii zatrudnienia według załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia.

W myśl § 5 zdanie drugie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r., tylko jeżeli pracownik bezpośrednio przed okresami wymienionymi w art. 8 dekretu wykonywał zatrudnienie w I kategorii, okresy te zalicza się tak jak zatrudnienie w I kategorii zatrudnienia. Jednym z okresów wymienionych w art. 8 ust. 1 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. była służba w Wojsku Polskim po dniu 1 listopada 1918 r. (pkt 4). W dniu 1 stycznia 1980 r. weszło

w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. Nr 13, poz. 86 ze zm.), a jego § 9 stanowił, że pracownicy, którzy z tytułu zaliczenia ich pracy do pierwszej kategorii zatrudnienia nabyli uprawnienia

na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, zachowują te uprawnienia. Kolejne rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) zasadę tę powtórzyło w § 19 ust. 2. Zgodnie z nim prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia

w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd I instancji stwierdził, iż także okres zasadniczej służby wojskowej odbytej przez T. K. powinien być zaliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, albowiem praca wnioskodawcy przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej stanowiła pracę zaliczoną do pierwszej kategorii zatrudnienia według załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia, a nadto po odbyciu służby wojskowej T. K. podjął zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 roku, II UK 219/09, LEX nr 590248).

Przedstawiona wyżej argumentacja doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku,

iż T. K. spełnił wszystkie niezbędne warunki do przyznania mu wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia

1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy na podstawie przepisu

art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku, tj. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu T. K. prawo do emerytury

od dnia 18 maja 2015 roku, tj. od dnia złożenia wniosku po ukończeniu 60 roku życia (vide: art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), zaliczając do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych już uznanego przez organ rentowy także okres od 11.09.1972 r. do 30.06.1988 r.

Na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd Okręgowy orzekł, jak w pkt 2 sentencji, albowiem do wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji nastąpiło dopiero na etapie postępowania jurysdykcyjnego (poprzez zeznania osobowych źródeł dowodowych), co wskazuje na brak zaniedbania w tym zakresie organu rentowego, który dysponując jedynie dokumentacją, nie popełnił żadnego uchybienia przy jej interpretacji.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie T. K. prawa do emerytury od 18.05.2015 r.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Odnosząc się do zatrudnienia wnioskodawcy od 11.09.1971 r. do 30.06.1988 r. w Przedsiębiorstwie Produkcji (...)

w G. D., organ rentowy zwrócił uwagę, że do 10.09.1972 r. wnioskodawca był uczniem zawodu i tego początkowego okresu nie można zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych. W dniu 11.09.1972 r. przyjęto wnioskodawcę do pracy w charakterze pracownika zakładu. Wnioskodawca został skierowany na stanowisko betoniarza. Do jego obowiązków wówczas należało skręcenie zbrojenia, ułożenie go w specjalnie przygotowanej formie i zalanie betonem. Pracę na tym stanowisku świadczył jeszcze w dacie 12.02.1974 r. (dowód w aktach osobowych). Z podania złożonego przez wnioskodawcę w dniu

21.04.1977 r. po powrocie ze służby wojskowej wynika, że jeszcze przed wojskiem rozpoczął pracę w charakterze operatora węzła betoniarskiego, jednakże zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje odpowiedzi na pytanie, do kiedy wnioskodawca pracował na stanowisku zbrojarz - betoniarz i kiedy rozpoczął pracę na stanowisku operatora betoniarki.

Skarżący podkreślił, że o ile pracę na stanowisku zbrojarz-betoniarz można zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych (czyli okres co najmniej od 10.09.1972 r.

do 12.02.1974 r.), to praca na stanowisku operatora węzła betoniarskiego do takich się nie zalicza. W ocenie pozwanego wnioskodawca był faktycznie operatorem panelu sterowniczego obsługującego betoniarkę. Za pomocą tego panelu wnioskodawca według podanej mu recepty automatycznie sterował ogromnymi podajnikami surowców do wytwarzania betonu. Następnie również za pomocą panelu sterowniczego wnioskodawca uruchamiał ogromną automatyczną betoniarkę. Po połączeniu się składników wytworzony beton tunelem

pod betoniarką był ładowany na samochód. Wnioskodawca jako operator panelu sterowniczego nie wykonywał ręcznie żadnego załadunku kruszywa do betoniarki. Wszystkie te czynności były wykonywane automatycznie za pomocą panelu sterowniczego i dlatego praca wnioskodawcy jako maszynisty zespołu maszyn do produkcji masy betonowej nie może być zaliczona jako praca w warunkach szczególnych. W okresie od 24.04.1975 r.

do 21.04.1977 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową. Tego okresu również nie można doliczyć do prac w warunkach szczególnych, bowiem bezpośrednio przez służbę wojskową wnioskodawca nie pracował na stanowisku pracy w warunkach szczególnych,

zaś po powrocie z wojska wprawdzie wrócił do zakładu macierzystego, ale nadal nie pracował w warunkach szczególnych.

W dniu 3.05.1977 r. wnioskodawca zawarł kolejną umowę o pracę i został ponownie przyjęty do pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G. D., ale tym razem na stanowisku kierowcy ciągnika. Z reguły praca na tym stanowisku jest zaliczana do pracy w warunkach szczególnych, ale w tym, przypadku – jak wskazał pozwany - praca wnioskodawcy polegała na rozwożeniu gotowego betonu po hali produkcyjnej na poszczególne stanowiska pracy. Poza tym z zeznań świadka H. P., przełożonego wnioskodawcy wynika, że w tym czasie wnioskodawca wykonywał różne czynności w zależności od potrzeb i oprócz rozwożenia betonu zajmował się sprzątnięciem, obsługiwał suwnicę itp. Z tego wynika, że wnioskodawca nie pracował jako kierowca ciągnika stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem tego okresu pracy nie można doliczyć do pracy w warunkach szczególnych. Następnie wnioskodawca w okresie od 1.05.1979 r. pracował jako maszynista zespołu maszyn

do produkcji masy betonowej, którego to okresu nie można zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych (co wykazano wyżej) oraz ponownie od 1.05.1986 r. do końca zatrudnienia jako kierowca ciągnika i tego okresu ze względów wykazanych wyżej również nie można zaliczyć jako pracy w warunkach szczególnych.

Skarżący zarzucił nadto, że sąd przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 18.05.2015 r., podczas gdy wnioskodawca wniosek o przekazanie środków z OFE na dochody budżetu państwa złożył dopiero na rozprawie w dniu 9.10.2015 r.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku w pkt 1 i przyznaniem T. K. prawa do emerytury od dnia 9 października 2015 r. W pozostałym zakresie apelacja jako niezasadna podlega oddaleniu.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy wnioskodawca T. K. spełnił kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury w wieku obniżonym, przewidzianej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 tej ustawy, w szczególności przesłankę legitymowania się 15 latami pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż T. K. legitymuje się wszystkim przesłankami niezbędnymi do przyznania mu żądanego świadczenia, błędnie jednak określił datę powstania prawa do tegoż świadczenia.

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej jedną z przesłanek ustalenia prawa do tzw. wcześniejszej emerytury jest nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie natomiast do art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił okoliczność, iż T. K. złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochodu budżetu państwa w dniu 9 października 2015 r. Uszło jednak uwadze Sądu, że – z uwagi na treść przywołanych powyżej przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS - dopiero od tej daty ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki warunkujące możliwość przyznania mu prawa do żądanego świadczenia.

W tym stanie rzeczy, we wskazanym powyżej zakresie, Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za zasadną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznał T. K. prawo do emerytury od dnia 9 października 2015 r., jak w pkt 1 sentencji.

W pozostałym zakresie apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. okazała się niezasadna.

Podkreślić należy, iż celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, a ponieważ ocena zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy, to w pierwszej kolejności rozważenia wymagają podniesione przez skarżącą zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Odnosząc się zatem na wstępie do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który co prawda nie został wprost sformułowany w petitum apelacji, jednakże wynika z jej uzasadnienia - pozwany jednoznacznie bowiem kwestionuje dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału dowodowego - wskazać należy, że Sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez Sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. W świetle przytoczonych motywów zaskarżonego wyroku nie ma jednak uzasadnionych powodów,

by zakwestionować istnienia logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów, a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia.

Należy stwierdzić, że same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez Sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska. Postawienie zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. wymaga zatem wskazania przez skarżącego konkretnych zasad lub przepisów, które naruszył Sąd przy ocenie określonych dowodów (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, Lex nr 172176; z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04, Lex nr 174185). Przepis art. 233 § 1 k.p.c. reguluje jedynie kwestię oceny wiarygodności i mocy (wartości) dowodowej przeprowadzonych w sprawie dowodów, a nie poczynionych ustaleń faktycznych, czy wyprowadzonych z materiału dowodowego wniosków. Uchybienia w tym zakresie winny się skonkretyzować w zarzucie sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym.

Do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi w związku z powyższym tylko wówczas, gdy strona apelująca wykaże sądowi pierwszej instancji uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów,

co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Sąd Okręgowy rozważył bowiem cały materiał dowodowy zaferowany przez strony i wysnuł z niego zasadniczo prawidłowe wnioski.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe i wyczerpujące ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne dokonane na ich podstawie przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie

w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Jedyne wyjątek co do oceny zeznań świadków i wnioskodawcy omówiony zostanie w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury oraz wysokość tego świadczenia, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Jednocześnie jednak nie ulega wątpliwości, iż muszą to być dowody wiarygodne, nie budzące wątpliwości, spójne i precyzyjne. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie o prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w szczególnych warunkach musi prowadzić do pewnego ustalenia, że ubezpieczony wykonywał w okresie objętym sporem prace w warunkach szczególnych, zgodnie z definicją art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Powyższy pogląd znajduje odzwierciedlenie

w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 7 maja 1985 roku (sygn. akt III UZP 5/85) stwierdził, iż dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy

z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Sąd odwoławczy podziela również pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny

we Wrocławiu w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 r. (sygn. akt III AUa 1482/11, LEX nr 1110006), zgodnie z którym przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane przede wszystkim dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności,

dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd odwoławczy wskazuje, że podziela dokonaną przez Sąd I instancji ocenę całości materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zarówno dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy, jak i

- zasadniczo - zeznań świadków oraz wyjaśnień wnioskodawcy.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że Sąd I instancji nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych początkowego okresu zatrudnienia tj. do dnia 10 września 1972 r. w charakterze uczenia. W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wyraźnie wskazano (str. 12), że wliczeniu podlegał okres od 11 września 1972 r. do 30 czerwca 1988 r. W tym zakresie zarzut apelacji jest zatem całkowicie chybiony.

Przechodząc do oceny kwestionowanego przez pozwanego okresu zatrudnienia na stanowisku operatora betoniarki (węzła betoniarskiego) z uwagi na okoliczność, iż - zdaniem ZUS - wnioskodawca był wówczas faktycznie operatorem panelu sterowniczego obsługującego betoniarkę, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że nie ma znaczenia, podkreślana przez skarżącego okoliczność, iż praca wnioskodawcy nie była wykonywana ręcznie, lecz była zautomatyzowana. Stanowisko operatora betoniarki – betoniarza zostało uznane za stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych na mocy wykazu A, dział V, poz. 4, pkt 5 – załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6). W zarządzeniu tym nie sprecyzowano, jakoby chodziło wyłącznie o prace niezautomatyzowane, co np. w odniesieniu do palaczy i rusztowych kotłów wynika już regulacji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia, jakoby intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu prac polegających na obsłudze betoniarki tylko do prac ręcznych.

Sąd Apelacyjny miał przy tym na względzie, że mimo wyłączenia dalszego obowiązywania tych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, które zawierały upoważnienie dla ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych do ustalenia wykazu stanowisk pracy w podległych im zakładach pracy (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002r., III ZP 30/01, OSNP 2002 nr 10, poz. 243), to jednak w granicach i na podstawie rozporządzenia wymienione podmioty mogły wskazać, na których stanowiskach w podległych im zakładach pracy wykonywane są prace wyszczególnione w wykazach - załącznikach do rozporządzenia jako prace w szczególnych warunkach. Wymienione podmioty nie miały jedynie kompetencji do ustanawiania wykazów nowych stanowisk pracy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wykazy resortowe (a takich charakter posiada ww. zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r.) należy traktować jako posiadające charakter informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający. Wykaz resortowy ułatwia w szczególności identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - zwłaszcza, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym.

Innymi słowy, zarządzenia resortowe mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy - z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego, czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne,

że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie - brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (por. wyroki SN: z dnia

25 lutego 2010 r., II UK 218/09, LEX nr 590247; z dnia 16 listopada 2010 r., II UK 124/10, LEX nr 707404).

Przesądzenie, że praca ubezpieczonego na stanowisku nazwanym przez pracodawcę maszynistą zespołu maszyn do produkcji masy betonowej stanowiła zatrudnienie

w warunkach szczególnych, o którym mowa w wykazie A, dziale V, poz. 4, pkt 5, stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r., powoduje, iż nie ma również wątpliwości

co do możliwości zaliczenia wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej. Sąd odwoławczy podziela w tej mierze szczegółowe rozważania Sądu I instancji, nie widząc w związku z tym potrzeby ich powielania.

Odnosząc się do zatrudnienia T. K. w charakterze kierowcy ciągnika, które - w ocenie apelującego - nie było zatrudnieniem w warunkach szczególnych ze względu na okoliczność, iż wnioskodawca rozwoził beton po hali produkcyjnej, a nadto wykonywał również inne czynności poza rozwożeniem betonu, wskazać należy,

że po pierwsze - podobnie jak w przypadku operatora betoniarki nie ma podstaw

do twierdzenia, że charakter pracy w warunkach szczególnych mają tylko prace wykonywane ręcznie - tak samo nie ma podstaw do twierdzenia, iż za zatrudnienie w warunkach szczególnych uznawana jest praca na stanowisku kierowcy ciągnika wykonywana np. tylko

w określonym miejscu. Decydujący jest bowiem sam fakt kierowania pojazdem tego typu. Okoliczność, iż ubezpieczony rozwoził beton po hali produkcyjnej na różne stanowiska pracy nie dyskwalifikuje zatem uznania charakteru tej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Jeśli natomiast chodzi o kwestię wykonywania przez wnioskodawcę pracy w charakterze kierowcy ciągnika stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, Sąd Apelacyjny dał w tym zakresie wiarę wyjaśnieniom wnioskodawcy, który twierdził, że nie był przesuwany

do sprzętania (na co między innymi wskazywał świadek H. P.). Sąd odwoławczy miał na uwadze, że z zeznań świadka L. W., brygadzisty

w brygadzie zbrojarzy - betoniarzy, wynikało, iż na jednej zmianie na trzy brygady rozwożone było 50 - 60 metrów sześciennych betonu. W ocenie Sądu uwiarygadnia to twierdzenie, iż jako kierowca ciągnika ubezpieczony wykonywał wyłącznie obowiązki związane z rozwożeniem betonu.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż w istocie apelacja opierała się na zarzucie przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, do czego Sąd odwoławczy odniósł się powyżej. Pozwany nie zarzucał zaś naruszenia art. 184 ustawy emerytalnej poprzez jego błędną wykładnię. Skoro więc Sąd Apelacyjny zaaprobował wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd

I instancji i dokonane na ich podstawie ustalenia faktyczne, to brak jest podstaw

do uwzględnienia podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia prawa materialnego tj. art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację ZUS za bezzasadną w pozostałym zakresie

(tj. w zakresie, w jakim nie dotyczyła daty przyznania świadczenia), Sąd Apelacyjny oddalił ją na podstawie art. 385 k.p.c., jak w pkt 2 sentencji wyroku.

W pkt 3 sentencji Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział T. na rzecz T. K. kwotę 135,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, działając na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 sierpnia 2015 r.

SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo SSO del. Joanna Janiszewska - Ziolek